Hukuk Bölümü 1993/3 E., 1993/3 K.

- **BELEDİYECE YOLA KATILAN TAŞINMAZ**
- **KAMULAŞTIRMASIZ EL ATMA**
- **MÜLKİYET HAKKINA YASA DIŞI MÜDAHALE**
- **TAZMİNAT DAVASI**
- **YOLA KATILAN TAŞINMAZ**

- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 19]
- 2942 S. KAMULAŞTIRMA KANUNU [Madde 6]
- 2942 S. KAMULAŞTIRMA KANUNU [Madde 16]
- 2942 S. KAMULAŞTIRMA KANUNU [Madde 1]
- 2942 S. KAMULAŞTIRMA KANUNU [Madde 4]

"İçtihat Metni"

OLAY : İstanbul Kadıköy Tuğlacıbaşı Mah. Bağdat Cad. 151 pafta. 419 ada, 29 parselde bulunan binanın hissedarları olan davacılar, belediyenin, 25.04.1986, gün ve 5/386 sayılı yazısıyla binanın önünde bulunan Bağdat Caddesinde yaya alanları düzenleme çalışmaları yapılacağını, söz konusu binanın bahçesinin 116 m2 lik kısmının yola katılacağını tüm maliklere duyurduğunu, 10.08.1986 tarihinde de bahçe duvarını yıkmak suretiyle taşınmaza el koyduğunu ileri sürerek el konulan yerin bedelinin tazmin edilmesi istemiyle adli yargı yerinde 18.02.1987 günlü dilekçeyle dava açmışlardır.

Kadıköy 5. Asliye Hukuk Mahkemesi; 20.12.1988 gün ve E. 1987/565, K. 1988/847 sayıyla, davanın kabulüne karar vermiş temyiz edilen karar, Yargıtay 5. Hukuk Dairesince 21.11.1989 gün ve 8941-23738 sayı ile ve uyuşmazlığın "idari" nitelikte olduğu ve bu nedenle idare mahkemesinin görevine girdiği gerekçesiyle bozulmuş, bozma kararına uyan mahkeme 02.03.1990 gün ve 47-114 sayıyla görevsizlik kararı vermiştir. Bu karar Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 28.06.1990 gün ve 6824-6297 sayılı kararıyla onanmak suretiyle kesinleşmiştir.

Bu kez davacılar aynı istekle 16.07.1992 tarihinde idare mahkemesine başvurmuşlardır.

İstanbul 3. İdare Mahkemesi; 28.10.1992 gün ve 823-1310 sayıyla; Belediye Encümeninin 08.05.1986 gün ve 54/18 sayılı kararı ile Bağdat Caddesinin ve yaya alanlarının düzenlenmesi kararı alınmış ise de ortada taşınmazın kamulaştırıldığına ilişkin bir karar ve tebligatın bulunmadığı, alınan idari kararın uygulanabilmesinin bir kamulaştırma kararı ile mümkün olduğu, idarece de bu yönde herhangi bir işlem tesis edilmediğinin anlaşıldığı, idari bir karara dayanmayan ve idarenin haksız fiil niteliğinde olan eylemin ve bunun sonucu olarak oluştuğu ileri sürülen zararın mevcut olup olmadığının Borçlar Kanunun haksız fiile ilişkin hükümlerine göre çözümleneceği, bunun da adli yargının görevine girdiği gerekçesiyle görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayalı Kanunun 19. maddesi uyarınca dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiş, dosyalar 3. İdare Mahkemesi Başkanının 07.01.1993 gün ve 1992/823 sayılı yazılan ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Türk milleti adına karar veren Uyuşmazlık Mahkemesi, Hukuk Bölümü, Mustafa Şahin'in Başkanlığında, Şükrü Kaya Erol, Dr. Ekrem Serim, Ahmet Çolakoğlu, Nurşen Çatal, İrfan Erdinç ve İlhami Uğur Yılmaz'ın katılmaları ile yaptığı 22.02.1993 günlü toplantıda, Hakim Ayten Anıl'ın raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan savcı İsmet Gökalp ile Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı D. İlhan Dinç'in davanın adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği yolundaki yazılı düşünceleri doğrultusunda sözlü açıklamaları dinledikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

İdare Mahkemesi 2247 sayılı Kanunun 19. maddesine göre incelemeyi durdurarak görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermişse de, bu kararı taraflara da tebliğ etmek suretiyle, 2247 sayılı Kanunun 14. maddesinde öngörüldüğü biçimde olumsuz bir görev uyuşmazlığı niteliği kazandırmıştır. Oysa, 19. maddeye göre verilecek kararlar, ara kararı niteliğinde olduğundan, Uyuşmazlık Mahkemesince görevli mahkemenin belirlenmesinden sonra nihai kararla birlikte karar numarası verilmesi gerekirdi. Ancak, amaç ve usul ekonomisi dikkate alınarak bu küçük hata dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesince incelenmesini engelleyici nitelikte görülmemiştir.

Esasa gelince; davanın konusu belediyece davacılara ait yerin istimlak edilmeksizin yola katılmasından doğan zararın tazmin edilmesi istemine ilişkindir.

Dosyanın incelenmesinden, belediyenin encümen kararıyla Bağdat Caddesi yaya yolu düzenlenmesi kararı aldığı ve işin müteahhit firmaya ihale edilerek çalışmalara başlandığı, bu meyanda bahçe duvarlarının plana uygun olarak yıkılmak suretiyle arsa sınırının geriye çekildiği anlaşılmaktadır.

Davacılar, sözü edilen bahçenin bir kısmının yola katılmasına yani belediyenin tasarrufuna geçmesine karşı haksız el atmanın önlenmesi davası açmayarak kamulaştırılmaksızın el konulan arsanın bedelini istemektedir. Yürütülmekte olan idari eylemden dolayı mal varlıklarında meydana gelen azalmanın tazmin edilmesini istemekte, diğer bir deyimle, doğrudan doğruya arsanın bedelini dava konusu etmiş bulunmaktadırlar.

Karşı tarafın (Belediyenin) bir kamu kurumu olması ve ortada bir idari işlem ve eylemin bulunması davaya bir idari dava niteliği kazandırmaz. Zira ortada taşınmaza elatmadan kaynaklanan bir bedel davası söz konusudur.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanunun 1. maddesinde kamulaştırma:

Devlet ve Kamu tüzel kişileri tarafından, kamu gücüne dayanılarak, kamu yararı için gerekli ve özel kişilere ait taşınmaz malların ve kaynakların kanunda gösterilen esas ve hükümlere göre yetkili organlarca verilen karar uyarınca parası peşin ödenerek mülkiyetinin alınması veya irtifak hakkı kurulması olarak tanımlanmıştır.

2942 sayılı Kanunun 6. maddesinin son fıkrasında: "...Onaylı İmar planına veya ilgili bakanlıklarca onaylı özel plan ve projesine göre yapılacak hizmetler için ayrıca kamu yararı kararı alınmasına ve onaylanmasına gerek yoktur. Bu durumda yetkili icra organınca kamulaştırma işlemine başlandığını gösteren bir karar alınır", hükmü yer almıştır.

Aynı Kanunun acele işlerde el koymaya ilişkin 16. maddesinde: Kamulaştırma işlemlerine ilişkin yürütmenin durdurulması kararı verilmedikçe veya kamulaştırma 6. maddenin son fıkrası uyarınca yapılmış ise davaların sonucu beklenmeksizin kamulaştırılması yapılan taşınmaz mala hemen el konulmasına idarece zorunluluk görüldüğü hallerde, taşınmaz malın takdir olunan kıymetli milli

bankalardan birine yatırılarak makbuzu ilgili belge örnekleri ile birlikte mahkemeye verilip taşınmaz malın durumunun tespiti istenir denilmektedir.

Kamulaştırma Kanunun 4. maddesinde de: Taşınmaz malın mülkiyetinin kamulaştırılması yerine, amaç için yeterli olduğu takdirde taşınmaz malın belirli kesimi üzerine kamulaştırma yoluyla irtifak hakkı kurulabileceği öngörülmektedir.

Bu hükümlere göre belediye tarafından yol düzenleme çalışmalarına başlamadan önce, kamulaştırma veya irtifak hakkı tesisi yoluna gidilmesi, takdir edilen bedelin milli bankalardan birine yatırıp keyfiyetin karşı tarafa duyurulması ve buna bağlı diğer işlemlerin yapılması gerekirken bu yola gidilmeyerek doğrudan taşınmaza el konulduğu anlaşılmaktadır. Esasen belediye de savunmasında kamulaştırmaya ilişkin herhangi bir husus ileri sürmemiş bulunmaktadır. Sonuç olarak bu eylem kamulaştırmasız bir el atma eylemidir.

Bu itibarla, ortada mülkiyet hakkına yasa dışı müdahaleden doğan bir tazminat istemi bulunduğundan, davanın çözümü adli yargının görev alanına girmektedir.

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiğine, bu nedenle İstanbul 3. idare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Kadıköy 5. Asliye Hukuk Mahkemesinin 02.03.1990 günlü, 47-114 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 22.02.1993 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.